МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова Приймальної комісії ТДАТУ
д.т.н., проф. _____ Сергій КЮРЧЕВ
____ _____ _____

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФІЛОСОФІЇ

щодо вступу на навчання
для здобуття ступеня вищої освіти «Доктор філософії»
за освітньо-науковою програмою
«Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»
зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

УЗГОДЖЕНО:
Проректор з наукової роботи
д.т.н., проф._____Анатолій ПАНЧЕНКО

Мелітополь – Запоріжжя – 2022 рік

Програма фахового вступного випробування з Філософії що до вступу на навчання для здобуття ступеня вищої освіти «Доктор філософії» за освітньо-науковою програмою «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» зі спеціальності 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка» ТДАТУ. 2022. 21 с.

Розробники:

Ісакова О.І. – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Олексенко Р.І. - доктор філософських наук, професор, професор кафедри менеджменту та публічного адміністрування Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Рецензенти:

Тітова О.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри обладнання переробних і харчових виробництв імені професора Ф.Ю. Ялпачика Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Тараненко Г.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Рекомендовано до видання Вченою радою Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол №__ від ___ _____ 2022 р.)

Схвалено науково-методичною радою Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол №__ від ___ _____ 2022 р.)

Рекомендовано до видання Вченою радою факультету ЕКТ Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол №__ від ___ _____ 2022 р.)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету ЕКТ Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
(протокол №__ від ___ _____ 2022 р.)

Зміст

1. Вступ
2. Мета та завдання вступного випробування
3. Вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів
4. Порядок проведення вступного випробування
5. Програма вступного випробування
6. Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування
7. Основні критерії оцінки знань
8. Список рекомендованої літератури

1.ВСТУП

Програма вступного іспиту підготовлена у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. (зі змінами); Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами); Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167; Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України затверджених наказом МОН України від 15.10.2020 р.

№ 1274 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09 грудня 2020 року за № 1225/35508); Переліку галузей знань і наукових спеціальностей, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р.

№ 266 (зі змінами).

2. Мета та завдання вступного випробування

Мета вступного випробування для вступу на третій рівень вищої освіти та для здобуття ступеня доктор філософії: з'ясувати рівень теоретичних знань і практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на другому рівні вищої освіти та освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії вказаної спеціальності у межах ліцензованого обсягу.

Завдання програми вступного випробування в аспірантуру складені відповідно до фахового наповнення і вимог до знань та умінь, передбачених освітніми рівнями «Бакалавр», «Спеціаліст» та «Магістр» за цією спеціальністю.

Метою дисципліни **«Філософія»** є формування у майбутніх фахівців цілісних уявлень про зародження та розвиток філософської думки, а також

про сучасні філософські проблеми природи, людини і суспільства, оволодіння теорією та методологією пізнання суспільного розвитку, основними формами та методами наукового пізнання; розвиток розуміння об`єктивних та суб`єктивно-людських основ, вироблених в історії форм і напрямів філософствування та подати можливість здобувачам вищої освіти увійти в діалог власних міркувань зі світовою філософською думкою.

Сформульована мета визначає основні завдання курсу:

– розуміння предмета філософії й специфіки філософського знання;

– усвідомлення ролі філософії в формуванні конструктивного типу мислення;

– створення спільного уявлення про сфери філософського знання (онтологію, гносеологію, аксіологію; натурфілософію, соціальну філософію, філософську антропологію, логіку);

– знайомство з основними філософськими традиціями (індійською, китайською та середземноморською) та найважливішими етапами розвитку європейської філософії (основними філософськими концепціями);

– вивчення фрагментів класичних філософських текстів.

Засвоївши курс «Філософія», здобувач вищої освіти повинен **знати**:

— напрямки історико-філософської думки, класичну і сучасну вітчизняну та світову філософію;

— особливості предметної ідентифікації філософії;

— специфіку філософського мислення;

— основні функції філософії;

— базові категорії філософії, їх зміст і функції;

— історичні типи філософії та основні парадигми філософування;

— основні етапи розвитку філософської думки;

— сучасні тенденції розвитку науки, культури і філософії;

— глобальні проблеми людства, їх причини та філософські шляхи вирішення;

— світоглядно-гуманістичний зміст філософії, її людинотворчу природу.

Здобувач вищої освіти повинен **вміти:**

— на основі ґрунтовного фундаментального знання філософії опановувати самостійний стиль мислення;

— застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення, розуміння суспільства як самоорганізованої системи;

— оперувати філософськими поняттями;

— аналізувати праці філософів і педагогів, виявляти їх креативну сутність, соціально значущі ідеї;

— порівнювати філософські концепції представників різних філософських шкіл;

— обґрунтовувати власну позицію;

— оформляти власні дослідження відповідно до вимог, визначених програмою навчального курсу.

Здобувач вищої освіти повинен **розуміти:**

— умови й особливості зародження і можливі форми вираження світоглядної проблематики;

— особливості східного та західного філософствування і їх певну взаємодоповнюваність;

— багатовимірність як людського світосприйняття, так і теоретичного осмислення світу;

— загальні умови та чинники розвитку філософської думки;

— евристичне (творчо-пошукове) значення філософських ідей і теорій античного часу;

— особливості середньовічного світобачення, елементи якого ще й донині є органічною складовою частиною європейської духовності;

— специфічні виявлення духовного світу людини середньовічними філософією та богослов`ям;

— зміст та спрямованість провідних проблем новоєвропейської філософії;

— особливості тлумачення людини й суспільства у філософії Нового часу;

— вихідні особливості некласичного способу філософствування;

— особливості основних напрямів відходу від класичної філософії та переходу до некласичної;

— історичні та культурні особливостей української філософської думки;

— культурне та соціальне значення філософської спадщини для розвитку сучасного українського суспільства.

3. Вимоги до здібностей і підготовленості здобувачів

Складаючи екзамен, здобувач повинен показати знання наукових основ філософії, етапів її історичного розвитку, основних понять і проблем, глибоку обізнаність із історії філософії, філософії науки, наукових методів; орієнтуватися в проблемах філософії та філософії науки, пов'язаних з навчанням та вихованням здобувачів . Пошукувач повинен виявити знання найважливіших праць із загальних і окремих питань історії та теорії філософії,соціальної філософії,логіки,навчальних планів, програм, підручників, навчальних і методичних посібників (за групами професій, пов'язаних з діяльністю пошукувача чи його наукових інтересів).

У сучасних умовах здобуття освітнього ступеня доктора філософії (PhD) передбачає набуття аспірантом загальнонаукових (філософських) компетенцій та універсальних навичок дослідника. Вивчення філософії сприяє формуванню ряду здатностей, як то:

- Комплексність та системний підхід до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії.

- Здатність до цілісного викладу основних проблем філософії на рівні об'єктивного, ідеологічно незаангажованого сучасного бачення.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних наукових джерел. Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти невирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.
- Здатність бути критичним та самокритичним, критично сприймати та аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми.
- Комплексність у проведенні досліджень у галузі гуманітарних наук.
- Комплексність у оволодінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної науки.

4. Порядок проведення вступного випробування

Форма вступного випробування – екзамен

Екзамен – це завдання, виконання яких дає можливість виявити рівеньсформованості теоретичних знань, практичних умінь та компетенцій.

Час виконання – 60 хвилин (підготовка до відповіді 45 хвилин, відповідь

– 15 хвилин)

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу.

Приклад екзаменаційного питання

1. Загальна характеристика філософії Відродження

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробуванняз філософії

Філософія

Філософія науки

Вимоги до відповіді

В відповідях на вступному фаховому випробуванні з філософії здобувач повинен показати глибину і усвідомленість знань відповідно до таких вимог:

- розуміння завдань з філософії на сучасному рівні;
- висока науковість і обізнаність;

Висока філософська культура та професіоналізм майбутніх докторів філософії значною мірою визначаються рівнем освіти як в теоретичному, так і в практичному контексті.

Відповіді абітурієнтів мають свідчити про їх обізнаність у найважливіших питаннях філософії та філософії науки.

5. Програма вступного випробування

Тема 1. Філософія як особливий тип світоглядного знання Предмет філософії. Коло філософських проблем. Зародження філософії як світоглядної форми свідомості. Міфологічний тип світогляду. Релігійний тип світогляду. Філософський тип світогляду. Основне питання філософії. Поняття матеріалізму. Поняття ідеалізму. Агностицизм. Структура та функції філософії. Філософські категорії: буття, світ, матерія, людина, розвиток, сутність і явище, форма і зміст, причина і наслідок та інші. Світоглядні форми (міфологія і релігія) – до раціональні (базувалися на вірі, давали готові незмінні відповіді на світоглядні питання), філософія являє собою логічно - раціональне, розсудково-дискурсивне відношення людини до світу. Дискурс – це тип мислення, який передбачає логічну впорядкованість, конкретність щодо своїх висновків, сумніви; Структура: онтологія , гносеологія , етика , естетика, філософська антропологія, аксіологія, праксеологія . Функції філософії:світоглядна , методологічна, гносеологічна (пізнавальна) , критична , прогностична .

Тема 2. Філософія Стародавнього світу

Староіндійська філософія. Конфуціанство і даосизм – основні течії старокитайської філософії. «Веди» – збірник релігійних гімнів, молитов, формул заклинань. Філософсько - релігійний коментар до Вед – Упанішади – містили основні положення. Абсолют – Брахман– єдність свідомості, буття, раю. Духовною сутністю людини є Атман (Брахман, який перебуває у людському тілі); Старокитайська філософія в канонічних книгах («Книга змін», «Книга історії»), конфуціанство (засновник – Конфуцій); - даосизм (засновник – Лао Цзи). Античнафілософія: характер, етапирозвитку, проблематика. Вчення Аристотеля про форму та матерію (душу й тіло), про державу та суспільство. Софісти.(Протагор, Горгій). Сократ, Платон, Аристотель. Становлення античної діалектики. Аристотель як систематизатор античної філософії. Виникнення й розвиток нових шкіл: стоїцизму, епікуреїзму, скептицизму, неоплатонізму. Загальні риси філософії Стародавнього світу.

Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження

Виникнення та поширення християнства. Головні ідеї середньовічної філософії: теоцентризм, монотеїзм, креаціонізм, провіденціалізм. Середньовічний символізм і герменевтика. Одкровення і віра. Співвідношення філософії і теології. Середньовічне розуміння природи і загальної картини світу. Специфіка середньовічної науки. Людина в середньовічній філософії, трактування її духу, душі і тіла. Аскетизм як середньовічний моральний ідеал. Християнський неоплатонізм. Східна патристика: Філон, Григорій Богослов, Іоанн Златоуст, Афанасій Александрійський. Західна патристика: Августин Аврелій, Амвросій Медіоланський та ін. Схоластика. Філософські та теологічні погляди Фоми Аквінського. Філософія П.Абеляра, Р.Бекона, У.Оккама та ін. Дискусія про природу універсалій: номіналізм та реалізм. Середньовічний містицизм. Антропологізм і гуманізм філософії Відродження. Людина як творець власної природи і долі. Культ індивідуалізму і цінностей земного життя. Вільнодумство і скептицизм гуманістів Відродження, критика релігійного

догматизму й аскетизму. Картина світу в епоху Відродження. Пантеїзм. Ідеї геліоцентризму і нескінченності Всесвіту. Політична філософія Відродження. Утопізм. Основні мислителі епохи: Дж.Бруно, Л.Валла, М. Кузанський, Т.Кампанелла, Л. да Вінчі, Н. Макіавеллі, Піко деллаМірандола, Ф.Петрарка, Е.Ротердамський, Т.Мор.

Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва

.Основні напрямки та представники філософської думки Нового часу. Особливості та ідеї європейського Просвітництва. Вчення просвітників про природу й пізнання, про людину та суспільство. **Визнання розуму ви**щою, інстанцією. проблема визначення джерела людських знань, пізнавальної ролі чуттєвих і раціональних форм знання.

Емпіризм (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм) – напрям у філософії, який вважає основним джерелом пізнання чуттєвий досвід. **Раціоналізм** (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г.В. Лейбніц) – протилежний до емпіризму напрямок, що підкреслює автономність розуму від відчуттів, обмеженість чуттєвого досвіду і на цій основі пріоритет розуму в пізнанні. **Френсіс Бекон** одним з перших поставив перед собою завдання **створення наукового методу**, що дає справжнє і корисне знання. Систематизацією та розвиток основ англійського емпіризму, після Ф. Бекона взяли на себе **Т. Гоббс, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д. Юм.**

Тема 5. Німецька класична філософія. І.Кант – засновник німецької класичної філософії. Філософські погляди Г. В. Ф. Гегеля. Антропологічний принцип філософії Л.Фейєрбаха. У філософській діяльності І. Канта виділяють три періоди. У **докритичний** період своєї діяльності І. Кант розробив космогонічну гіпотезу. **Критичний період** розвітку філософії І.Канта. Найбільш повне завершення німецький класичний ідеалізм отримав у філософській системі **Георга Вільгельма Фридриха Гегеля.** Класична німецька філософія знаходить своє завершення в матеріалізмі **Л.Фейєрбаха.** Фейєрбах стояв на точці зору пізнаваності світу і піддав різкій критиці кантівський агностицизм.

Тема 6. Європейська філософія 19 століття Особливості розвитку Європейської філософії. Філософія А. Шопенгауера. Вчення Ф.Ніцше про «надлюдину». Система європейського раціоналізму. Принципи розуму. Історія з точки зору розумності і раціональності. А. Шопенгауер – основоположник сучасного європейського ірраціоналізму. «Світ як воля і уявлення», «Про свободу людської волі».

Головний фактор в призначенні людини – воля до влади. Свобода волі. «Філософія життя».

Тема 7. Основні напрямки сучасної західної філософії

Екзистенціалізм як напрям сучасної західної філософії. Філософська антропологія. Психоаналіз як філософська концепція. **Екзистенціалізм**або **філософія існування.** Ставить у центр уваги людські індивідуальні смисложиттєві питання. М. Хайдеггер (1899-1976 рр.), К. Ясперс (1883-1969 рр.), Ж.-П. Сартр (1905-1980 рр.), Г. Марсель (1889-1973 рр.), А. Камю (1913-1960**).** Філософська антропологія. Людина як об'єкт філософського аналізу в її цілісності стає в центр. Ф. Ніцше, В. Дильтей, Е. Гуссерль, знайшла своє продовження у М. Шелера (1874-1928 рр.), Г. Плеснера (18921985 рр.), А. Гелена (1904-1976 рр.). Основи психоаналізу як філософської концепції були закладені З. Фрейдом (1856-1939 рр.). Розвивають його ідеї К. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, неофрейдисти В. Райх, Г. Маркузе, Е. Фромма ін.

Тема 8. Буття людини в історико-філософському вимірі

Сучасна картина світу. Буття як філософська проблема. Онтологія як філософське вчення про буття. Типи онтології: реалізм, матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм. Буття і небуття, буття і суще, буття і субстанція, буття і реальність. Основні онтологічні категорії: єдине і багатоманітне, ціле і частина, зміст і форма, одиничне і загальне, можливість і дійсність. Багатомірність буття: природні, соціальні, духовні форми. Буття природи, його матеріальність, цілісність, детермінованість, просторово-часова організація.. Матерія як філософська категорія. Форми матерії. Поняття матерії: матеріалізм та ідеалізм. Еволюційні процеси у Всесвіті,

саморозвиток матерії, прогресивні і регресивні лінії еволюції. Поняття руху. Основні форми руху матерії. Рух та спокій. Простір і час. Реляційна та субстанціальна концепції простору та часу. Простір і час: форми та властивості.

Тема9.Свідомість як філософська проблема

Поняття свідомості. Виникнення свідомості. Роль праці та мови у виникненні свідомості. Свідомість та самосвідомість. Свідомість і несвідоме. Свідомість в структурі людської життєдіяльності. Свідомість як гносеологічний, онтологічний та соціологічний феномен. Проблема виникнення свідомості: історичний і індивідуально-буттєвий аспекти. Біологічні і соціальні передумови виникнення свідомості з точки зору суспільної науки і філософії. Свідомість і самосвідомість в раціоналістичному і ірраціоналістичному тлумаченні. Свідомість і рефлексія. Структура свідомості: емоції, відчуття, сприйняття, почуття, мислення, воля, пам’ять. Образне і понятійне мислення. Інтуїція, уява,творчість. Мислення і мова. Свідомість і інтелект. Суспільна свідомість і колективний інтелект. Проблема штучного інтелекту. Свідомість, свобода, творчість. Фрейдизм про співвідношення свідомого і несвідомого. Категорія ідеального як основа осмислення свідомості. Свідомість як реальність ідеального. Свідомість як суб'єктивна реальність.

Тема 10. Філософська теорія пізнання Проблема пізнання у філософії. Гносеологія – вчення про пізнання. Види пізнання. Рівні та форми пізнання, їх взаємозв’язок. Чуттєве та раціональне пізнання. Форми чуттєвого пізнання. Форми раціонального пізнання. Наукове пізнання. Форми наукового пізнання. Проблеми теорії пізнання: емпіризм і раціоналізм. Види пізнання: повсякденне, наукове, художнє, релігійне, містичне, езотеричне. Чуттєве пізнання здійснюється у таких формах: відчуття фіксують окремі властивості речей, сприйняття постають поєднанням відчуттів та створенням певного образу або певної проекції речей; уявлення – відтворення образу без безпосереднього контакта з річчю.

Раціональне пізнання: поняття, судження, умовиводи. Основні типи умовиводів: індуктивний, дедуктивний. Абстрактне мислення. Істина та її критерії. Теорії істини. Істина і правда**.** Істина: способи тлумачення істини – онтологічна теорія, гносеологічна теорія, позитивістська теорія, прагматична теорія, конвенціональна теорія. Заблудження. Брехня. Омана. Правда.

Тема 11. Людина та її буття як предмет філософського осмислення.

Філософія особистості. Проблема походження людини. Суттєві характеристики людини. Єдність біологічного, соціального та духовного. Індивід, особа, особистість, індивідуальність. Основні аспекти людської особистості. Представники **концепції абіогенезу** наполягають на спонтанному виникненні життя з неживої природи. Прихильники **концепції панспермії** вважають, що життя зародилося не на Землі, а привнесене з Космосу. Матеріалістична теорія походження людини – **еволюційна**. Індивід – це характеристика людини, як окремого представника біологічного роду людей. Індивідуальність – характеристика людини як носія неповторних, своєрідних, тільки йому властивих якостей, які дозволяють відрізнити її від інших представників людського роду. Особистість визначається як носій соціальних якостей. Сенс життя – це самостійний свідомий вибір тих цінностей, на які людина орієнтується у своєму житті. Він може змінюватися в залежності і від історичних умов існування людини, і від її вікових особливостей.

Тема 12. Соціальна філософія

Філософський аналіз суспільства. Поняття соціального в філософії. Суспільство як система. Основні сфери суспільного життя та їх взаємозв’язок. Людина і суспільство: проблеми соціалізації та соціальної адаптації в сучасному суспільстві. Суспільство як особливий спосіб співіснування людей. Головні чинники суспільства – свідомість, діяльність і спілкування. Соціальна реальність. Сфери життя суспільства: економічна, соціальна, політична, духовна. Соціалізація: пасивна, активна. Рівні соціалізації: макро-рівень, середній рівень, мікро-рівень.

Тема 13. Культура і цивілізація. Філософські концепції культури. Культура і суспільство. Цивілізація: поняття, зв'язок із культурою, роль в історичному процесі. Класична концепція культури, аксіологічна концепція культури, діяльнісна концепція культури. Культура включає такі елементи: мову, цінності та норми, релігійні вірування, художнє-естетичне уподобання, цілі та смаки. Цінності: матеріальні, природні, художні, людські. Цінності: універсальні, соціальні, політичні, між особового спілкування, естетчні. Культура як єдність традицій і оновлення. Автентичність. Типи суспільств: традиційні, сучасні. Культура як соціальна інтеграція, комунікативна функція культури, як система приписів і заборон, як людино творча або гуманістична функція. Два підходи до цивілізації: лінійний та цивілізаційний. М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі.

Тема 14. Суспільство, природа, майбутнє. Поняття природи та історичні форми взаємоді природи з людиною. Протиріччя в системі «природа – суспільство». Вчення В.І. Вернадського про ноосферу. Екофілософія. Загальні проблеми людства. Прогнозування майбутнього як пізнавальна проблема. У біосфери є обмежені можливості для самовідновлення, самовідтворення. **Ноосфера** – це сфера взаємодії суспільства і природи, у якій домінуюча роль належить розуму, діяльності людини, озброєній розумом. **Глобальні проблем** зачіпають інтереси всіх націй, держав, усього людства. До їх числа належать встановлення міцного миру на Землі, знищення осередків міжнародної напруженості, охорона навколишнього середовища, запобігання найбільш небезпечним захворюванням, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення потреб в екологічно чистих продуктах харчування, в енергії, розвиток фізичних та духовних сил людини.

6.Перелік питань, що виноситься на фахове вступне випробування

1. Філософія: поняття, умови з’яви і розвитку
2. Особливості філософських знань
3. Філософські методи мислення

4. Предмет і функції філософії
5. Основні етапи розвитку давньогрецької філософської думки
6. Атомістична концепція буття Демокріта
7. Підходи до розуміння сутності людини і специфіки її пізнання у давньогрецькій філософії (софісти, Сократ)
8. Вчення про душу і пізнання Платона
9. Вчення про душу і пізнання Арістотеля
10. Платон: погляди на суспільство та державу
11. Арістотель: погляди на суспільство та державу
12. Особливості, періоди розвитку та основні проблеми Середньовічної філософії
13. Основні положення філософської концепції Аврелія Августина
14. Проблема співвідношення віри й знання у філософії Фоми Аквінського
15. Патристика (загальна характеристика)
16. Схоластика (загальна характеристика)
17. Головні проблеми філософської думки епохи Відродження. Гуманістичні ідеали.
18. Визначальні риси філософії Нового часу
19. Вчення Ф. Бекона про метод пізнання
20. Три шляхи наукового пізнання Ф. Бекона
21. Основні(чотири) правила дедуктивного методу Р. Декарта
22. Б. Спіноза про субстанцію
23. Договірна концепція походження держави Т. Гобса
24. Емпіризм Д. Локка
25. Смисл теорії природного права і суспільного договору в філософії Просвітництва
26. Загальна характеристика німецької класичної філософії
27. Структура пізнавальних здібностей в філософії І. Канта
28. Новизна етичних уявлень Канта
29. Принципи побудови філософської системи Г. Гегеля

30. Філософія прагматизму: представники та ідеї
31. Фрейдистська лінія філософування
32. Розробка поняття «екзистенції» в філософії XX ст.
33. Філософія «Києво-Могилянської» академії (заг. характеристика)
34. Філософські погляди Г. С. Сковороди.
35. Сутність концепції «філософії серця» П. Юркевича
36. Історичний розвиток уявлень про світ як Всесвіт
37. Філософський зміст відношення «людина-світ»
38. Категоріальне вираження буття
39. Рух як фундаментальна властивість світу
40. Філософське осягнення категорій «простір» і «час»
41. Діалектика та метафізика
42. Зміст основних категорій діалектики
43. Проблема субстанції в європейській філософії
44. Проблема свідомості в історії філософії
45. Основні ознаки й структура свідомості
46. Теорія пізнання, її предмет і метод
47. Чуттєвий рівень пізнання та його форми
48. Раціональний рівень пізнання та його форми
49. Поняття «істина» (абсолютність, відносність і конкретність істини)
50. Проблема, гіпотеза, теорія як основні форми наукового пізнання
51. Методологія та основні групи методів наукового пізнання
52. Емпіричні методи пізнання
53. Методи пізнання сучасної науки
54. Глобальні проблеми сучасності як предмет філософського осмислення
55. Політика і мораль (на прикладі філософії Платона, Арістотеля й Макіавеллі).
56. Суспільство як предмет сучасної соціальної філософії
57. Типології суспільства в сучасних концепціях соціальної філософії (К.Поппер, Д.Белл, О.Тоффлер)

58.Індивід і соціум. Поняття про особу

59.Основні етапи розвитку соціальної філософії

60.Філософські аспекти проблеми походження людини

7.Основні критерії оцінки знань

Форма вступного випробування – екзамен

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу. Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту з професійної освіти здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за 100-бальною шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня оцінка за результатами усіх питань. При виникненні дискусій, спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Рівень	**Бали**	**Загальні критерії оцінки**
Низький	0 – 49 бали	Відповідь здобувача, що свідчить про низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, фрагментарність знань з теорії і методики професійної освіти. Вступник допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів.
Середній	50–64 бали	Означає, що здобувач виявив поверхові, фрагментарні знання, недостатнє володіння понятійним апаратом, відсутність цілісності знань, знає основні літературні джерела, частково обізнаний з додатковою літературою.
Достатній	65 – 89 бали	Передбачає, що здобувач продемонстрував належний рівень володіння знаннями з кожного екзаменаційного запитання, але відповіді на питання не є повними та вичерпними, мають місце окремі неточності та огріхи.

Високий	90 – 100 балів	Заслуговує відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу з кожного екзаменаційного запитання, у тому числі ґрунтовні знання першоджерел та додаткової літератури. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію здобувача у професійно-педагогічній проблематиці, системне бачення шляхів розв'язання актуальних проблем теорії та методики професійної освіти. Відповіді на всі питання білета, додаткові запитання характеризуються повнотою, вичерпністю та обґрунтованістю.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 100-бальною шкалою (від 0 до 100) формується за формулою:

$$\mathbf{КО = (O1 + O2 + On)/n},$$

де **O1, O2, On** – бали за відповідь на одне питання; n – кількість питань

8.Список рекомендованої літератури

1. Августин А. Сповідь. К.: Наука, 1999. 268с.
2. Александрова О. Філософія середніх віків та доби Відродження. К.: Либідь, 2012. 452 с.
3. Андрущенко В.П. Історія соціальної філософії (західноєвропейський контекст). К.: Академвидав, 2019. 466 с.
4. Гадамер Г. Істина і метод. В 2-х т. К.: Знання, 2017. 234 с.
5. Гадамер Х.-Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики. . К.: Знання, 2017. 299 с
6. Декарт Р. Міркування про метод. К.:Атіка, 2012. 213 с.
7. Добронравова И.С. Синергетика: становления нелинейного мышления. К.:Політехніка, 2019.390 с.
8. Історія філософії. Підручник. К.: Либідь, 2020. 517 с.

9. Кант І. Критика чистого розуму. К.: Центр учбової літератури, 2017. 321 с.

10. Кохановский В.П. , Лешкевич Т.Г. , Матяш Т.П. , Фатхи Т.Б. Философия науки в вопросах и ответах: учебное пособие для аспирантов. Ростов н/Д: Феникс, 2016. 352с.

11. Кун Т. Структура научных революций. М.: Прогрес, 1999. 349с.

12. Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовска Л.В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. К.:Академвидав, 2019.565 с.

13. Максюта М.Э. Досвід філософії хліборобства. К.:Кондор, 2013. 288 с.

14. Микешина Л.А. Философия науки. М.: Прогресс, 2015. 463 с.

15. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого. К.: Київський університет, 1999. 344 с.

16. Петрушенко В. Епістемологія як філософська теорія пізнання. Львів,: Знання, 2015.412 с.

17. Платон.. Диалоги. Харків, Учбова література, 1999. 279 с.

18. Попович М. В. Раціональність і виміри людського буття. К.: Київський університет, 2009. 449 с.

19. Поппер К. Логика и рост научного знания. М.: Прогресс, 1989. 321 с.

20. Рузавин, Г.И. Философия науки. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. 400 с.

21. Стёпин, В.С. Философия науки. Общие проблемы: учебник для аспирантов и соискателей учёной степени кандидата наук . М.: Гардарики, 2006. 384 с.

22. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія. К.: Наука 1999. 506 с.

23. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: Навчальний посібник. К.:ВВП Компас, 2011. 388 с.

24. Тойнбі А. Дослідження історії. У 2-х т. К.: Академвидав, 1995. 266 с.

25. Философия науки: учебное пособие по дисциплине «История и философия науки» для аспирантов / Е.Ю. Бельская, Н.П. Волкова, М.А. Иванов; под ред. Ю.В. Крянева, Л.Е. Моториной. М.: Альфа-М: ИНФРА, 2008. 335 с.

26. Философия науки: учебное пособие для аспирантов и соискателей / отв. ред. Т.П. Матяш. Ростов н/Д.: Феникс, 2007. 441с.

27. Философские проблемы технических наук. К.: Політехніка, 1999. 369 с.

28. Чекаль Л.А., Черній А.М. Філософський практикум: Навчально-методичний посібник для студентів і аспірантів. К.: Знання, 1998. 534 с.

29. Чуйко В.Л. Рефлексія основоположень методологій філософії науки. К.: Кондор, 2019. 343 с.

30. Этическая экономия: Исследования по этике, по этике, культуре и философии хозяйства. СПб., Невский проспект, 1999. 449 с.

31. Шпенглер О. Закат Европы. Ростов-на-Дону.: Феникс, 1999. 266 с.

32. Ясперс К. Смысл и назначение истории. М., Проспект, 1991. 344 с.

Гарант освітньо-наукової програми,